ŁODZIANIN

ORGAN P.P.S.

WOLNOŚĆ

PROLETARJUSZE WSZYSTKICH KRAJÓW ŁĄCZCIE SIĘ!

Redakcja i Administracja: Łódź—Al. Kościuszki Nr. 29 tel. 100-99 Redaktor przyjmuje od godz. 17--19 Rękopisów nie zwraca się. Administracja czynna od godz. 9 do 15 i od 17 do 19. Konto w Banku Społem, oddział w Łodzi 40 Wydawca, Łódzki O.K.R. P.P.S. Redaktor odpowiedzialny: Wincenty STAWIŃSKI

Rok XXI — № 315
Sobota 5 Listopada 1938 r.
Cena numeru 10 gr.

Przed sądem opinii

Anglia o polityce Chamberlaina

Mimo zaakceptowania umowy angielsko - hiszpańskiej przez Izbę Lordów, zarówno jak przez Izbę Gmin — w kołach politycznych Anglii panuje sceptycyzm i niewiara co do jej następstw.

Wobec przemówienia Chamberlaina niechętnie jest nastrojona nie tylko prasa opozycyjna, ale również konserwatywna — jak podaje „Kurier Warszawski" — który powołuje się na głosy trzech pism jak „Daily Telegraph" i wpływowe organy konserwatywne prowincjonalne, np.: „Yorshire Post" i „Birmingham Post" oraz inne. **Można stwierdzić, że z wyjątkiem grupy Astorów premier nie ma dziś ani jednego pisma konserwatywnego, które popierałoby jego politykę zagraniczną bez zastrzeżeń.**

Sądząc z 2-dniowych debat w Izbie — podaje „Kurier" — premier dąży za wszelką cenę do wytyczonych przez siebie celów i w przemówieniach swoich przechodzi do porządku dziennego nad najpoważniejszymi zarzutami, przy czym ze swej strony posługuje się argumentami, coraz bardziej wątpliwej wartości.

W bieżącym miesiącu odbędą się wybory uzupełniające w 6-ciu okręgach wyborczych, a wyniki ich wykażą, czy gabinet Chamberlaina posiada nadal poparcie opinii publicznej.

W czwartek na krótko przed północą zakończył w Izbie Gmin swoją mowę brytyjski minister wojny Hore Belisha. Omówił on stwierdzenie stronnictw opozycyjnych, że w okresie kryzysu wrześniowego trzeba było na gwałt sprowadzać działa przeciwlotnicze z centrów przemysłowych, kraju do Londynu i **stwierdził, że właśnie w tym czasie organizacja obrony przeciwlotniczej wykazała, że w niektórych wypadkach nie odpowiada ona całkowicie swemu zadaniu.**

Po zakończeniu mowy ministra Hore Belisha poddano pod głosowanie wniosek nieufności opozycji, który został odrzucony 335 głosami przeciwko 130, przy czym kilku posłów konserwatywnych powstrzymało się od głosowania.

Również nowomianowany lord strażnik tajnej pieczęci sir John Anderson wypowiedział się w charakterze ministra służby publicznej na temat zagadnień obrony przeciwlotniczej. (ATE.)

Po nalocie faszystowskim

Codziennie samoloty faszystowskie bombardują spokojne dzielnice Barcelony, Walencji i innych miast Hiszpanii. Ludność cywilna jest ofiarą tych ataków.
Oto scena z Barcelony: staruszka wśród gruzów mieszkania, z którym połączone były wspomnienia długich lat.

Plany ministra Reynaud

budzą niepokój prawicy

W czasie, gdy nowomianowany minister finansów Paul Reynaud odbywa konferencje z rzeczoznawcami zagadnień finansowych, na łamach prasy paryskiej coraz szerzej pojawiają się pogłoski, przypisujące min. Reynaud pewne zamiary polityczne. Część prasy, przede wszystkim prawicowej z „Jour" i „Echo de Paris" na czele uderza na alarm, jakoby Paul Reynaud, wychodząc z założenia, że nowe zarządzenia finansowe, nakładające poważne ciężary, **powinny być zaakceptowane przez szeroką opinię publiczną, nie ograniczy się tylko do przedstawienia konkluzji finansowych, lecz zażąda rozszerzenia gabinetu, co w konsekwencji oznaczałoby powrót do dawnej koncepcji Rządu unii narodowej z udziałem socjalistów.**

Naczelny redaktor „Le Jour" Bailby uważa nawet, że w łonie rządu przygotowany został plan, przez Paul Reynaud **w porozumieniu z Herriot oraz ministrami obecnego gabinetu Mandelem, Campinchi i Zay, który ma na celu skupienie z jednej strony w ręku Paul Reynaud wszystkich resortów gospodarczych, a z drugiej osłabienie w łonie Rządu wpływów politycznych min. Bonnet.** Polityka zagraniczna min. Bonnet jest bowiem oddawna gorąco zwalczana właśnie przez wyżej wymienione osobistości. Chodzi tu również o osłabienie pozycji premiera Daladier.

Radykalna „Oeuvre", zwykle dobrze poinformowana o kulisach polityki wewnętrznej, pisze, że **nie jest wyłączone, iż nowy minister finansów swe konkluzje natury finansowej opatrzy wnioskami politycznymi.**

Powyższe głosy prasy świadczą, że ostatnie zmiany na stanowisku dwóch ministrów, które zakończyły się powierzeniem teki finansów Reynaud, mogą być początkiem nowych komplikacyj parlamentarnych, gdyż prawica, która poparła by ewentualny projekt finansowy Reynaud, wyraźnie zaczyna się obawiać jego wpływów politycznych w Rządzie. Jak wiadomo min. Reynaud był zwolennikiem interwencji francuskiej w sprawach Europy środkowej. (PAT).

„Przebudowaliśmy Europę" - woła Berlin

Plany hegemonii „Trzeciej" Rzeszy

TRYUMFALNE TONY W BERLINIE.

Jak wynika z opinii kół politycznych Berlina, które notuje korespondent berliński „Kuriera Warszawskiego", koła te uważają arbitraż włosko - niemiecki za przypieczętowanie ewolucji powojennej polityki międzynarodowej, która rozpoczęła się w Wersalu.

„Traktat niepokoju" — stwierdza się w Berlinie — zawarty „na przedmieściach Paryża" — stworzył system, który pozostał na ogół nie naruszony, aż do czasu przyjścia do władzy w Niemczech ruchu narodowo - „socjalistycznego". Przebudowa nienaturalnego układu terytorialnego w Europie środkowej — to etap drugi. **Berchtesgaden, Godesberg, Monachium, Wiedeń — oto odpowiedź na Wersal, Saint Germain i Trianon.**

„PRZEBUDOWALIŚMY EUROPĘ".

Przebudowaliśmy — podkreśla się tu z dumą — **Europę bez jednego wystrzału, bez wojny,** w czasie niespełna roku na zasadach „autentycznej sprawiedliwości".

Za główne wyniki konferencji wiedeńskiej uważa się przede wszystkim: 1) **wzmocnienie i ugruntowanie osi Berlin — Rzym** i wzrost autorytetu obu mocarstw, nadających obecnie ton „nowej Europie", **z usunięciem w cień t. zw. mocarstw zachodnich; 2) ostateczne i nienaruszalne ukształtowanie granic państwa czesko - słowacko - ruskiego,** a więc stabilizacji stosunków na tym odcinku europejskim, 3) **klęska wpływów komunistycznych w Europie, 4) wyłączenie wspólnej granicy polsko-węgierskiej.**

Ten ostatni moment sformułowany został wyraźnie w szeregu dzienników, a przede wszystkim w pismach: partyjnym „Angriffie", „Berliner Tageblacie", „Local Anzeiger", a całą prawie bez wyjątku prasa sugeruje to w sposób mniej lub więcej wyraźny.

PLANY HEGEMONII.

„Volkischer Beobachter" analizując przebieg debaty w Izbie gmin, uważa, iż jest to dalszy tryumf polityki prem. Chamberlaina, który **z charakterystyczną dla niego konsekwencją i wytrwałością kroczy „po linii monachijskiej".** Za wyraz zrozumienia nowo powstałej sytuacji europejskiej przez premiera brytyjskiego uważa „Völkischer Beobachter" — oświadczenie Chamberlaina, iż Wielka Brytania **uznaje i gotowa jest szanować pozycję Niemiec w Europie środkowej,** a w dziedzinie gospodarczej gotowa jest współpracować z Rzeszą, gdyż nie widzi sprzeczności między swymi interesami gospodarczymi, a rozbudową stosunków ekonomicznych między Niemcami i południowo - wschodnią Europą.

Przy tej okazji „Völkischer Beobachter" formułuje zasadę polityki niemieckiej, będącej w rzeczywistości jednym z głównych kanonów polityki zagranicznej Trzeciej Rzeszy — zasadę, niejednokrotnie wypowiadaną przez samego kanclerza Hitlera, najpierw w „Mein Kampf", a potem w szeregu przemówień i deklaracyj.

Chodzi tu, mianowicie, **o rozdział „sfer wpływów" na kontynencie oraz na morzach.**

Według tej tezy, która nigdy nie przestała być wytyczną postępowania Hitlera, rolę dominującą na kontynencie odgrywać powinna Rzesza, predystynowana do tego zarówno przez swe położenie geopolityczne w sercu Europy, jak i ze względu na liczebność i tradycje historyczne narodu niemieckiego. Hegemonię zaś na morzach należy pozostawić Anglii.

„POCIESZANIE" SŁOWAKÓW I CZECHÓW.

Prasa wiedeńska, omawiając orzeczenie włosko - niemieckiego sądu rozjemczego stwierdza, że sprawa zadowolenia wszystkich narodów, zamieszkujących w basenie naddunajskim, jest zagadnieniem wysoce trudnym do rozwiązania.

Prasa ta stara się wytłumaczyć Węgrom niespełnienie się ich życzeń co do Bratysławy, jak również z drugiej strony usiłuje pocieszyć Słowaków z powodu pozostania 250.000 Słowaków przy Węgrach oraz z powodu konieczności odstąpienia im ważnych węzłów kolejowo - gospodarczych.

Ze względu na doszłe do Wiednia wiadomości z Czechosłowacji o panującym tam rozczarowaniu, prasa wiedeńska wieczorna pociesza Czechosłowację w ten sposób, że wprawdzie to, co się stało, jest bardzo bolesne, ale przynajmniej uratowało możliwość istnienia Czechosłowacji. (PAT.).

Czy istotnie „nowa era"

Orędzie króla angielskiego

W związku z odroczeniem parlamentu odczytano orędzie królewskie, głoszące m. in., iż stosunki W. Brytanii z innymi krajami są nadal przyjazne. Orędzie wyraża szczególne zadowolenie z przyjęcia, okazanego angielskiej parze królewskiej podczas lipcowej wizyty w Paryżu. Orędzie wspomina następnie o misji lorda Runcimana, o wizytach Chamberlaina w Berchtesgaden i Godesbergu, przy czym podnosi zasługi Mussoliniego jako inicjatora zwołania konferencji w Monachium. Ponad to orędzie wskazuje na jednoczesną akcję pokojową prezydenta Roosevelta.

Następnie orędzie wyraża głębokie zadowolenie, iż „niebezpieczeństwo wybuchu wojny zostało zażegnane i wyraża nadzieję, iż obecnie winna zapanować w Europie nowa era".

Orędzie wyraża zadowolenie z powodu wejścia w życie układu angielsko - włoskiego, co winno wzmocnić istniejące dobre stosunki pomiędzy obu krajami".

Goering czy też Ciano

odwiedzi Anglię?

W związku z wiadomościami „Daily Heraldu" jakoby marszałek Goering przybyć miał jeszcze przed końcem b. r. do Anglii jako gość lorda Halifaxa i prowadzić z miarodajnymi czynnikami Rządu brytyjskiego rozmowy, dotyczące przyszłości stosunków niemiecko-brytyjskich, w brytyjskim M. S. Z. oświadczają, że w brytyjskich kołach urzędowych nic nie jest wiadomym o zamierzonej tego rodzaju wizycie.

Raczej spodziewać się należy, że w najbliższym czasie ze strony brytyjskiej podjęte będą pewne kroki, mające na celu dalsze kształtowanie zbliżenia z Włochami. W kołach politycznych mowa już jest o ewentualnej wizycie hr. Ciano w Londynie, czego jednak nie należy się spodziewać w roku bieżącym. (PAT).

Ewakuacja Rusi

Podkarpackiej

Akcja ewakuacji przyznanych Węgrom obszarów Rusi Przykarpackiej rozpoczęła się już w środę wieczorem, niezwłocznie po decyzji wiedeńskiej.

Przez cały czwartek przeciągały przez miasto liczne transporty wojskowe oraz samochody ciężarowe i wozy, naładowane rzeczami ewakuowanych urzędników czeskich. Po ulicach miasta krążą silne patrole wojskowe i cywilne.

Blücher rozstrzelany?

Z Keijo (na Korei) nadeszła wiadomość, którą podajemy, jakkolwiek brak jej potwierdzenia z innych źródeł:

Według otrzymanych tam informacji, marsz. Blücher, dawny dowódca wojsk sowieckich na Dalekim Wschodzie, został potajemnie rozstrzelany. Żona Blüchera, która znikła w połowie października, miała podzielić los swego męża.

Portret Blüchera został usunięty z galerii w Moskwie oraz z wszystkich urzędów sowieckich na Dalekim Wschodzie. (ATE).

Arabowie grożą... Rooseveltowi

Naczelny wódz powstańców arabskich, Arif Abdul Razik, wystosował list otwarty do Prezydenta Roosevelta, sekretarza stanu Hulla i sen. Granta.

Dzisiejsza Ameryka — pisze — która przed tym zawsze głosiła zasady samostanowienia narodów, dziś popiera ucisk i pozbawienie swobody Arabów. Dopóki choćby jeden Arab będzie żył, dotąd Palestyna przeciwstawiać się będzie sjonizmowi.

Gdyby Ameryka w dalszym ciągu interweniowała w tej sprawie, to Arif Abdul Razik zapowiada, że towary amerykańskie będą bojkotowane przez Arabów, budynki będące własnością Amerykanów w Palestynie będą zniszczone, a własność Amerykanów skonfiskowana.

Co się dzieje w Palestynie?

Strajk Arabów nie doprowadził do żadnych nowych niepokojów z wyjątkiem kilku drobnych incydentów, które miały miejsce na południowym wschodzie morza Galilejskiego, na granicy Transjordanii.

Podczas gdy wszystkie sklepy arabskie w Jerozolimie są zamknięte, w Lyddzie i Ramleh kilka sklepów arabskich zostało otwartych. Władze w dalszym ciągu zatrzymują Arabów, którzy nie posiadają wymaganych dowodów osobistych. (ATE)

Halifax usprawiedliwia postępowanie Mussoliniego w Hiszpanii

Stara bajka o nieinterwencji w Izbie Lordów

LONDYN, (PAT). W czwartek po południu w Izbie Lordów toczyła się debata nad wnioskiem rządowym w sprawie wejścia w życie porozumienia brytyjsko-włoskiego. Przy tej okazji minister spraw zagranicznych lord Halifax wygłosił przemówienie, które w treści swej zbiegało się z przemówieniem premiera Chamberlaina, wygłoszonym wczoraj w Izbie Gmin. Przemówienie lorda Halifaxa pogłębiło szereg zagadnień, omówionych przez premiera. Minister spraw zagranicznych położył m. in. szczególny nacisk na fakt, iż porozumienie wynika z zobowiązań przyjętych bezpośrednio przez rządy brytyjski i włoski. Układ ten — mówił Halifax — obejmuje szereg zagadnień w skali ogólno - europejskiej, wykraczającej poza zagadnienia hiszpańskie, i związany jest bezpośrednio ze sprawą nieinterwencji w Hiszpanii. Wychodząc z założenia, że sprawa hiszpańska mogłaby być powodem do ogólno-europejskich komplikacyj, podobnie jak Chamberlain, lord Halifax przypuszcza, że sytuacja w Hiszpanii zagraża coraz mniej pokojowi europejskiemu, do czego też przyczyni się w znacznym stopniu układ angielsko włoski. Dalej mówca przypomina działalnośc humanitarną rządu brytyjskiego na terenie Hiszpanii, oświadczając, iż rząd brytyjski wpłacił 10 tys. funtów dla zasilenia funduszów międzynarodowej komisji pomocy dzieciom uciekinierów z Hiszpanii, a niebawem zamierza sumę tę podwoić. Od samego początku działań wojennych w Hiszpanii — ciągnął dalej mówca — statki brytyjskie ewakuowały 30 tys. uchodźców. Układ brytyjsko - włoski mógłby być wyzyskany jako argument w celu oderwania Włoch od zainteresowań w sprawie gen. Franco. Mussolini — mówił lord Halifax — zawsze to podkreślał od rozpoczęcia rozmów, ze znanych wszystkim powodów, które mogą inni uznać albo nie, pragnąłby widzieć zwycięzcą w konflikcie hoszpańskim gen. Franco. Podkreślił też Mussolini, że jednak pomagał i pomaga nadal we wszystkich pracach komitetu nieinterwencji i nie jest to jego winą, że największe osiągnięcia w tym zakresie zostały zrealizowane poza ramami komitetu nieinterwencji.

Intencją rządu brytyjskiego — mówił minister — jest stale i niezmiennie jak najszybsze wprowadzenie w życie planu nieinterwencji. Sprawa nadania lub odmówienia praw strony walczącej gen. Franco nie ma nic wspólnego z układem brytyjsko-włoskim. Kończąc swe przemówienie, lord Halifax apelował do Izby o złagodzenie przemówień w dyskusji nad sprawami międzynarodowymi i wyraził przekonanie, że rządu i opozycji nie dzielą różnice zasadnicze, jeśli chodzi o kontynuację wysiłków na rzecz pokoju.

Trudności min. finansów Francji

Czy p. Reynaud uzyska pełnomocnictwa?

PARYŻ (PAT). Zmiana na stanowisku ministra finansów wywołuje w dalszym ciągu w kołach politycznych pewne zaniepokojenie. Po przemówieniu marsylskim premiera Daladier oczekiwano bowiem natychmiastowego zrealizowania projektów finansowych Rządu w drodze dekretów. Dwa burzliwe posiedzenia rady ministrów i zmiana na stanowisku ministra finansów zostały uznane za dowód, że zapowiadany przez Rząd plan zarządzeń finansowych bynajmniej nie był jeszcze opracowany. W kołach politycznych coraz częściej zaczynają wyrażać przekonanie, że nowy minister finansow nie zdoła w ciągu 10 dni przygotować całego kompleksu dekretów. W kuluarach parlamentarnych zaczyna w związku z tym krążyć pogłoska, że nowy minister zażąda od premiera albo wystąpienia do izb o przedłużenie pełnomocnictw, albo nawet rozszerzenia podstawy parlamentarnej gabinetu w celu wzmocnienia autorytetu Rządu i podziału między więcej osób odpowiedzialności. Pojawiły się nawet pogłoski o ewentualnym wystąpieniu Rządu do izb z żądaniem pełnomocnictw, albo rozwiązanie izb. Pogłoski te przyjmowane są jednak na ogół sceptycznie, ponieważ po wszystkich dotychczasowych doświadczeniach z pełnomocnictwami, które obecna izba uchwalała już czterokrotnie, uchodzi za rzecz mało prawdopodobną, aby obie izby zgodziły się raz jeszcze uchwalić je na tak długi termin.

Po załatwieniu sprawy granicy czechosłowacko-węgierskiej

BUDAPESZT, (ATE). Delegacja węgierska z min. Kanyą na czele wyjechała z Wiednia w czwartek o godz. 10 m. 15 i przybyła do Budapesztu o godz. 14 m. 20. Opóźniony przyjazd pociągu spowodowany został koniecznością kilkakrotnego zatrzymania pociągu na szeregu stacji węgierskich, celem dania ludności węgierskiej możności zamanifestowania entuzjazmu z powodu orzeczenia arbitrażowego.

W Budapeszcie nastąpiło pierwsze powitanie delegacji węgierskiej już na dworcu zachodnim, bogato udekorowanym kwiatami, zielenią i flagami. Obecne były wielkie tłumy publiczności, delegacje młodzieży oraz organizacje społeczne i formacje harcerskie. Właściwe oficjalne powitanie delegatów odbyło się na dworcu wschodnim. Na placu przed dworcem ustawiły się poczty sztandarowe, orkiestry, policja w paradnych hełmach. Na peronie powitał delegację premier Imredy na czele całego rządu, przedstawiciele obu izb oraz władz cywilnych i wojskowych. Korpus dyplomatyczny reprezentował poseł R. P. Orłowski oraz niemiecki chargé d'affaires Werkmeister oraz włoski chargé d'affaires Revedini w towarzystwie swych attachés wojskowych. Krótkie przemówienie wygłosił premier Imredy, podkreślając znaczenie dnia wczorajszego dla Węgier, zasługi min. Kanyi, oraz min. Teleky'ego.

Labour Party utrzymała swój stan posiadania

LONDYN (PAT). Początkowe obliczenia ilości głosów we wtorkowych wyborach municypalnych w Wielkiej Brytanii zdawały się wskazywać na pewną porażkę Labour Party. Jednak wyniki ostateczne nie potwierdzają tego wrażenia. Biorąc pod uwagę nie tylko Anglię i Walię, lecz również Szkocję, czyli ogółem 3 tys. mandatów. Okazuje się, że Labour Party utrzymała swój stan posiadania, a nawet w pewnej mierze powiększyła go.

Przed wyborami nowego prez. Litwy

RYGA (PAT). Prasa tutejsza w depeszach z Kowna podaje, w związku ze zbliżającymi się wyborami prezydenta Litwy, że w wyborach weźmie udział 3.850 członków rad miejskich i gminnych z całej Litwy oraz 120 z obszaru Kłajpedy. Wybrani przez nich 4 listopada elektorzy w liczbie 128 zbiorą się 14 listopada w Kownie, celem wyboru prezydenta, który na tymże zebraniu złoży przysięgę. Jedynym kandydatem jest, jak wiadomo, obecny prezydent Litwy Smetona. Natychmiast po wyborach przewidziane jest ogłoszenie powszechnej amnestii.

Przerachowanie waluty czechosłowackiej

BERLIN (PAT). Minister gospodarki i minister finansów wydali zarządzenie, na mocy którego banknoty czechosłowackie w odcinkach po 10, 20 i 50 koron oraz bilon tracą z dniem 15 listopada charakter środków płatniczych, a w terminie do 30 listopada kasy i banki państwowe wymienią walutę czeską na marki niemieckie, licząc po 12 fenigów za koronę.

Po pożarze w Marsylii

PARYŻ (ATE). Prace nad uprzątnięciem rumowisk w Marsylii zostały przerwane nocy ubiegłej. Zarząd miasta Marsylii zwrócił się do administracji domu towarowego „Nouvelles Galeries" z propozycją prowadzenia dalszych prac na koszt właścicieli spalonych magazynów.

W przeciwnym razie zarząd miejski powierzy prace, związane z uprzątnięciem rumowisk po ostatnim pożarze przedsiębiorcy prywatnemu na koszt właścicieli.

Oddziały wojskowe zostały wycofane z dzielnicy, objętej pożarem. Pozostała jedynie straż pożarna. Wśród ludności panuje wielkie wzburzenie z powodu tych zarządzeń magistratu. Pod gruzami spalonych gmachów mają się jeszcze znajdować zwłoki 20 osób. Liczba ofiar wzrosła znacznie. Do cyfry 66 zaginionych pracowników domu towarowego „Nouvelles Galeries" należy jeszcze dodać 6 osób, które bawiły w magazynie w charakterze klientów. Dotychczas wydobyto zwłoki zaledwie 4 4osób, z których 7 zdołano zidentyfikować. W szpitalach znajduje się dotąd 13 ciężko rannych.

Agresja hitlerowców na Kłajpedę

KOWNO (ATE). Prasa litewska donosi, że demonstracje Niemców kłajpedzkich trwają nadal. Po zniesieniu stanu wojennego w Litwie i w kraju kłajpedzkim, prasa niemiecka zamieściła szereg artykułów, które ostrzem swym skierowane są przeciw Litwie i rządowi litewskiemu. Prasa litewska podaje, że Niemcy kłajpedzcy obecnie dążą otwarcie do utworzenia samodzielnego państewka kłajpedzkiego, gdzie Litwa miałaby tylko prawo do portu kłajpedzkiego. Zdaniem Niemców kłajpedzkich projekt ten można by zrealizować po wyborach do nowego sejmiku kłajpedzkiego, gdzie Niemcy spodziewają się otrzymać absolutną większość. Zmiana statutu kraju kłajpedzkiego może nastąpić jedynie za zgodą 3/5 głosów deputowanych sejmiku kłajpedzkiego.

W dolinie rzeki Ebro

Krwawe walki na bagnety

SARAGOSSA, (PAT). Bitwa w dolinie rzeki Ebro trwała w ciągu czwartku z niesłabnącą zaciekłością. Wojska powstańcze usiłują obecnie poszerzyć północny odcinek, na którym odbywa się ofenzywa, i zyskać na terenie w kierunku północno-wschodnim. Opór wojsk republikańskich jest bardzo silny. Niektóre pozycje republikańskie musiały być zdobywane w zaciętych walkach na białą broń.

Eskadra republikańska, której udało się dotrzeć do zajętego w tych dniach przez powstańców rejonu Sierra del Los Caballos i zbombardować pozycje powstańcze, musiała stoczyć gwałtowną walkę powietrzną z samolotami powstańczymi.

Katastrofa lotnicza

5 osób poniosło śmierć

BORDEAUX (PAT). W czwartek spadł w pobliżu miejscowości Loupiac, o 20 km. od La Reole, samolot turystyczny. 5 osób poniosło śmierć na miejscu.

Czy Goering pojedzie do Anglii?

LONDYN (PAT). „Daily Herald" donosi, że marsz. Goering przybyć ma do Anglii przed końcem r. b. dla dalszych rozmów brytyjsko - niemieckich. Ponieważ w dyskusjach na temat dalszego kształtowania stosunków niemiecko - angielskich zagadnienia gospodarcze i kwestia zbrojeń zajmują najważniejsze miejsce, przeto — jak pisze „Daily Herald" — marsz. Goering byłby osobistością szczególnie powołaną jako autorytatywny rozmówca w obu tych sprawach.

W Palestynie walki trwają

JEROZOLIMA (PAT). W ciągu całego dnia wojsko przeprowadzało rewizję domów w Jaffie. Szczególnie skrupulatnej rewizji poddano dzielnicę Ajamy i Nuzha. Stara dzielnica miasta jeszcze nie była rewidowana. Dotychczas aresztowano kilkuset Arabów. Samochody pancerne, uzbrojone w szybkostrzelne działka, patrolują nieustannie ulice Jaffy. Zakaz wychodzenia na ulice utrzymany jest w całej rozciągłości.

Rada Ministrów

(PAT). W dniu 3 b. m. odbyło się pod przewodnictwem premiera gen. Sławoja - Składkowskiego posiedzenie rady ministrów. Przedmiotem obrad były sprawy, związane z uchwaleniem preliminarza budżetowego na r. 1939/40.

W szczególności rada ministrów przyjęła projekt planu użytkowania lasów państwowych na rok gospodarczy 1939/40. Nadto rada ministrów zatwierdziła bilans oraz rachunek strat i zysków eksploatacyjnych z rachunkiem wydatków na poczet zysku eksploatacyjnego przedsiębiorstwa polskie koleje państwowe za rok gospodarczy 1937.

Chamberlain choruje

LONDYN, (PAT). Z powodu niedyspozycji premier Chamberlain nie wziął udziału w czwartkowych obradach Izby Gmin.

Prasa niemiecka o mediacji wiedeńskiej

BERLIN (PAT). Wyniki mediacji wiedeńskiej absorbują niemal bez reszty prasę niemiecką, usuwając w cień inne wypadki z debatą angielską w Izbie Gmin na czele. Omawiając w reportażach i atrykułach redakcyjnych rezultaty wczorajszych obrad, dzienniki tutejsze naogół jednomyślnie uwypuklają dwa momenty:

1) ostateczna likwidacja ery, zapoczątkowanej przez konferencję wersalską i rozpoczęcie nowej epoki.

2) opierając się na oświadczeniach obu ministrów spraw zagr., złożonych wobec przedstawicieli prasy po zakończeniu konferencji, dzienniki tutejsze stwierdzają, że oś Berlin — Rzym wyszła po konferencji wzmocniona, dając dowód swego skutecznego pokojowego działania.

„National Ztg." daje wyraz swej radości z powodu zaspokojenia etnograficznych żądań węgierskich, a zarazem zapewnia Słowaków o przyjaźni, jaką żywi do nich Rzesza.

„Berliner Tageblatt" podkreśla w myśl swych wczorajszych wywodów, że odstąpienie terytorów zadecydowane zostało na zasadzie ściśle etnograficznej.

Rekonstrukcja gabinetu w Paragwaju

ASSUNCION (PAT). Nastąpiła rekonstrukcja gabinetu paragwajskiego. Minister sprawiedliwości Recalde objął tekę spraw zagranicznych, ministrem spraw wewnętrznych został płk. Bray a ministrem finansów Bordenave. Przyczyny rekonstrukcji Rządu nie są dotychczas znane.

Płace w górnictwie i hutnictwie na Zaolziu

KATOWICE (ATE). Przybyła do Katowic komisja rozjemcza, pracująca nad zagadnieniem regulacji płac w górnictwie i hutnictwie Śląska Zaolzańskiego. Na czele komisji stoi dyr. departamentu inspektor Klott z ramienia Ministerstwa Opieki Społecznej, a w skład komisji wchodzą naczelnik Kossuth z ramienia Ministerstwa Przemysłu i Handlu i naczelnik Zaleski z Ministerstwa Sprawiedliwości. Komisja ta po krótkim pobycie w Katowicach wyjechała na teren Śląska Zaolzańskiego, gdzie zabawi 3 dni.

Kto będzie prezesem Naczelnej Organizacji Hutnictwa

Dotychczasowy wiceprezes BGK p. Józef Kożuchowski, objąwszy z dniem wczorajszym urzędowanie na stanowisku podsekretarza stanu w Ministerstwie Skarbu zgłosił rezygnację ze stanowiska członka Rady Wspólnoty Interesów a także zrzekł się stanowiska prezesa Naczelnej Organizacji Hutnictwa. Organizacja ta dokona wkrótce wyboru nowego prezesa, który to wybór podlega następnie zatwierdzeniu przez ministra przemysłu i handlu. (ASI).

Teror na Rusi Podkarpackiej

UŻHOROD (ATE). W czwartek nieznani sprawcy podpalili 6 wagonów, znajdujących się na dworcu w Munkaczu, a zawierających ruchomości czeskich urzędników i wojskowych, opuszczających Ruś Podkarpacką.

Nowe zadania Komiternu

MOSKWA (ATE). Czynione są tu przygotowania do nadzwyczajnej sesji wykonawczego komitetu Kominternu, mającej się odbyć między 7 a 15 listopada r. b. W obradach komitetu bierze udział Stalin, który, jak twierdzą w moskiewskich kołach politycznych, wygłosić ma referat o nowych zadaniach Kominternu w związku z sytuacją międzynarodową. Do obrad tych przywiązuje się w Moskwie wielkie znaczenie, albowiem ma być w nich ustalona taktyka Kominternu i nowe plany posunięć kominternowskich zagranicą.

Polują na bażanty

WIEDEŃ (PAT). Minister spraw zagranicznych Rzeszy von Ribbentrop zaprosił ministra Ciano na polowanie na bażanty, urządzane przez burmistrza Wiednia dra Neubachera.

Oenerowcy między sobą

W Warszawie na ulicy Kruczej przed domem Nr. 31 gdzie mieści się lokal ONR, w czasie zajścia zostali postrzeleni Ryszard Szafrański, student, lat 19, zam. przy ul. Kruczej Nr. 7 i Eugeniusz Kuzaba, lat 17, robotnik, zam. przy ul. Towarowej Nr. 8. Do rannych wezwano lekarza pogotowia ratunkowego. U Szafrańskiego lekarz stwierdził ranę postrzałową lewego pośladka, u Kozaby zaś ranę postrzałową klatki piersiowej. Po nałożeniu opatrunków Szafrański został przewieziony do domu, Kuzaba zaś w stanie ciężkim do szpitala Dz. Jezus. Na miejsce przybyła policja z pobliskiego XIII komisariatu, przy ul. Hożej, która aresztowała uczestników zajścia. Sprawą zajął się Urząd Śledczy. (ATE).

Na szlakach ludzkiej niedoli

W całej prasie zagranicznej, głównie angielskiej, znajdujemy informacje i pełne oburzenia komentarze o nowym wyczynie hitlerowskich Niemiec.

Przez wszystkie punkty granicz ne zachodniej Polski przybyło w końcu ubiegłego tygodnia tysiące obywateli polskich, wygnanych z ich miejsca zamieszkania, z Rzeszy Niemieckiej. Tragedia tych ludzi — prawie wyłącznie Żydów, chociaż są wśród nich i chrześcijanie — jest nie do opisania.

Przez wszystkie punkty granicz ne zachodniej części Polski przeszła fala wygnańców: przez Bydgoszcz, przez Chojnice, przez Zbąszyń i przez Katowice.

Z precyzją iście „niemiecką" przeprowadzono ostatni „wyczyn" „odrodzonych", „wielkich" Niemiec. Według określonego planu i ustalonego schematu dzia łano, by na zimno i spokojnie, bez oporu i rozgłosu wyrwać z rodzin nych domów ludzi, sprowadzić ich na dworzec i przygotowanymi już pociągami wysłać w kierunku gra nicy polskiej. We wszystkich miastach niemieckich, w Berlinie, Hamburgu, Frankfurcie, Kolonii, Essen i Wiedniu, w miasteczkach na pograniczu niemiecko-polskim jednocześnie na dany rozkaz cen tralnego sztabu, kierującego 70-mi lionowym, potężnym narodem nie mieckim, zjawiali się w mieszkaniach uzbrojeni policjanci i pod pozorem sprawdzania dokumentów zabierali ludzi ze sobą, na posterunek, a stąd na dworzec. Każdemu aresztowanemu mówiono, że za godzinę będzie mógł wrócić do domu... Wśród nocy wyciągano ludzi z łóżek, nie pozwalając nieraz nawet i ubrać się, tak, że wielu tylko w bieliźnie opuściło swe domy. Ze szkół zabierano dzieci i transportowano na dworzec... Czasem, gdy z pod munduru policjanta hitierowskiego odezwało się zwykłe ludzkie serce, dawano ludziom do zrozumienia, co ich czeka i w ten sposób nieliczni wygnańcy zabrali ze sobą trochę bie lizny i odzieży. Olbrzymia większość zaś tej rzeszy przybyła tak, jak ich osaczono: Młodzi chłopcy nawet bez czapek, dzieci z tornistrami i podręcznikami, jakby na spacer... Dorośli, nieraz tylko z pyjamach, inni w niekompletnych ubraniach, bez kra watów, bez palt, jak kto zdążył, jakby uciekali przed pożarem...

Dopiero na dworcu ludzie zorientowali się, że to jest wygnanie, bez pożegnania, bez zlikwidowania spraw majątkowych; z mieszkań zabierano, kogo zastano, przeważnie jednak mężczyzn, ale są w znacznej liczbie i kobiety i dzieci. Ludzi z tej samej rodziny zabierano w różnych porach dnia, z różnych miejsc, i rozsyłano do różnych punktów granicznych, tak, że nieszczęśni szukają się teraz nawzajem, dzieci wołają o matki.

Nie do samej granicy docierały pociągi niemieckie, wiozące ofiary. Na kilka kilometrów przed polskimi posterunkami granicznymi zatrzymywano pociągi i gnano ludzi pie szo do granicy.

Ale wielu dotarło sił ostatkiem na polską ziemię i obecnie znajdują się pod opieką władz polskich i polskich instytucyj społecznych, które czynią, co mogą, by tym nieszczęsnym ludziom ulżyć w ich cierpieniach i umożliwić przetrwanie, aż znane będą wyniki rokowań dyplomatycznych...

Na skutek zarządzeń władz polskich wstrzymane zostały następne transporty wygnańców. Ale ci, których dosięgły te zarządzenia, z niepokojem oczekują wyników rozmów. Jedynie druty telefoniczne na linii Warszawa — Berlin są świadkami tych niemych tragedii, jakie dokonały się w ciągu dwuch dni na tysiącach niezawinionych istnień ludzkich. Rozpaczliwe pytania, jakie padają pod czas tych rozmów telefonicznych, gdy ludzie pytają o swe matki, o żony i dzieci i zapewniają, że im jest tu dobrze... i każą być dobrej myśli, zaliczyć należy do nowoczesnych obrazów gehenny ludzkiej.

Instytucje społeczne, które pośpieszyły z pomocą ofiarom tego zarządzenia, uginają się pod ciężarem potrzeb. W sukurs im idzie ofiarność społeczna w po staci pieniędzy, żywności odzieży, pościeli, medykamentów. nakryć i dachu nad głową. W sukurs podąża też Polski Czerwony Krzyż, który zapobiega szerzeniu się chorób wśród wygnańców. Ale najbardziej wzruszająca jest pomoc ubogich, maluczkich ludzi, czułych najsilniej na niedolę ludzką. Robotnicy bezpłatnie pełnią usługi, biedni piekarze bezpłatnie oddają chleb i bułki, mali sklepikarze przynoszą mleko i masło; biedni, mieszkający w ciasnocie, ludzie ofiarują nieszczęsnym wygnańcom łóżka w swych domach, aby mogli uniknąć spania na podłogach w lokalach instytucyj społecznych. W tej atmosferze pomocy i współczucia tępieje ostrze bólu i rozpaczy, ale nie brak i odruchów tragicznych wśród zdesperowanych ludzi.

Historia ostatnich lat zna wiele opisów tragedii ludzkich, spowodowanych wojną lub katastrofami żywiołowymi, gdy ludzie w panice uciekali, gubili się nawzajem i tracili cały swój dobytek — nie zna natomiast takiego niczym nie usprawiedliwionego i nie dającego niczym się wytłumaczyć masowego wysiedlenia ludzi w ten sposób.

Nawet podczas masowych prze śladowań „inowierców" w średniowieczu pozwalano ofiarom zabierać coś nie coś ze swego dobytku, nie powiększano tragedii uchodźców przez rozdzielanie rodziców od dzieci i wreszcie stały przed wygnańcami otworem inne kraje.

Zaprawdę, ponure to *czasy pogardy.*

L. P.

Vandervelde-Spaak

Zatarg w sprawie Hiszpanii

Przed kilku dniami podaliśmy raport tow. Vandervelda w sprawie polityki zagranicznej Belgijskiej Partii Socjalistycznej na Kongres Partyjny, rozpoczynający się 5-go b. m. Raport ten odzwierciadla różnice poglądów, istniejące w Partii w owej sprawie.

Ale oto na kilka dni przed Kon gresem różnice te znalazły jaskra wy wyraz w konkretnej sprawie politycznej, — w sprawie *stosunku do Hiszpanii.* Od wielu już miesięcy partie burżuazyjne, wchodzące do Rządu koalicyjnego Belgii ,katolicy i liberali, domagali się od Rządu nawiązania stosunków handlowych z gen. Franco i wysłania do Burgos przedstawiciela handlowego. Socjaliści zdecydowanie przeciwstawili się temu żądaniu, zarówno ze względów ideowych, jak też praktycznych, dowodząc, że obrót handlowy Belgii z Hiszpanią faszystowską jest minimalny, że ewentualna korzyść z mianowania przedstawiciela handlowego w Burgos odbije się ujemnie na wymianie z Hiszpanią republikańską, że wreszcie katolikom i liberałom nie chodzi bynajmniej o stosunki handlowe, lecz o uznanie gen. Franco.

Wśród socjalistów szczególnie tow. Vandervelde występował wielokrotnie z całą energią przeciw nawiązaniu stosunków z Franco; twierdził, że na tym punkcie żadnych kompromisów być nie może, że tu chodzi o godność Partii.

I jeszcze 29-go ub. m. tow. Vandervelde w artykule wstępnym w „Peuple" podkreśla, że sprawa hiszpańska jest sprawą istnienia Rządu koalicyjnego. Artykuł nawiązuje do wznowienia sesji parlamentarnej i do dyskusji w senackiej komisji spraw zagranicznych, obradującej przed zebraniem się parlamentu. Właśnie w tej komisji przedstawiciele katolików i liberałów wznowili nacisk na Rząd w sprawie hiszpańskiej. Vandervelde zapytuje, do czego zmierzają katolicy i liberali, skoro wiedzą, że również Spaak jest przeciw ich żądaniu, czemu dał wyraz na jednym z ostatnich posiedzeń Rady Naczelnej swej Partii, oświadczając: „Opinia moja jest znana. Powiedziałem, że nie wyślę przedstawiciela do Burgos. Stanowisko moje jest jasne i jestem gotów bronić go". Vandervelde przypomina jeszcze ostatnią uchwałę Egzekutywy Międzynarodówki z połowy ub. m., uchwałę przyjętą jednomyślnie, a wyłączającą uznanie Franco w jakiejkolwiek formie.

Kiedy artykuł był już w druku, Vandervelde otrzymał sprawozdanie z obrad komisji senackiej, z którego dowiedział się, że Spaak oświadczył na komisji, iż teraz na stała chwila do rokowań z Burgosem i wysłania agenta handlowego do obrony interesów belgijskich.

Wobec tej wiadomości, Vandervelde w dopisku do swego artykułu oświadcza, że nie zmieni ani słowa w tym co napisał, że Spaak w rozmowie z poprzedniego dnia, oraz na zebraniu partyjnym w Brukseli twierdził, iż nie postawi Kongresu Partii przed faktem dokonanym, że teraz Kongres ma głos, że co do niego, Vandervelde'go, to cokolwiek się stanie, on pozostanie przy swej decyzji. „Więcej niż kiedykolwiek jestem i pozostanę z Hiszpanią wolną, przeciw tym, co chcą ją zdławić" — kończy tow. Vandervelde swój artykuł.

Ten zatarg w Belgii na tle stosunku do Hiszpanii jest jedną z bitew na małym odcinku wielkiego frontu wojennego, powstałego po Monachium.

B.

Manifest Partii Pracy

W końcu ub. m. Komitet Wykonawczy angielskiej Partii Pracy ogłosił manifest, który przedstawia program Partii na chwilę bieżącą.

W pierwszej części manifest zawiera ostrą krytykę polityki Rządu, zwłaszcza od r. 1931, kiedy to zaczął się okres kapitulacji przed państwami zaborczymi (szło wtedy o zabór Mandżurii przez Japonię przy bezczynnej postawie Anglii).

Druga część manifestu wyłuszcza poszczególne punkty programu Partii. Oto one:

Należy odbudować wiarę w demokrację. Demokracja angielska musi się stać silną, dobrze zorganizowaną i na własnych polegać siłach. Dobrowolne wysiłki wolnego narodu mogą o wiele więcej zdziałać, aniżeli pod przymusem dyktatorskim. Ale te wysiłki mogą być czynione tylko pod kierownictwem Rządu, któremu naród ufa. Taki Rząd mógłby jeszcze uratować pokój.

Nie należy zaniechać żadnego wysiłku w obronie kraju i uczynić wszystko, by naprawić błędy i wady dotychczasowe. Należy stworzyć Ministerium obrony i drugie Min. gospodarki wojennej. W sprawach obrony Rząd musi współpracować ze związkami zawodowymi. Przymusową służbę wojskową należy odrzucić.

Wszystkie siły narodu trzeba zaprząc do pracy. Ofiary muszą ponosić ci, których na to stać. Należy opracować plan gospodarczy według programu socjalistycznego, przewidującego uspołecznienie dojrzałych do tego gałęzi produkcji.

Ostatnie wypadki pokazały, jak dalece pragnienie pokoju jest powszechne. Narody czekają na kierownika, któryby poprowadził je do trwałego pokoju. Naród angielski winien objąć kierownictwo. Zamiast dalszych ustępstw dla napastliwego militaryzmu, za cenę krótkiej przerwy na gorączkowe zbrojenia, Anglia powinna wszcząć rozmowy z wszystkimi narodami, niezależnie od ich systemów rządzenia, celem zaspokojenia ich usprawiedliwionych skarg, ale te rokowania nie mogą się odbywać pod groźbą wojny.

Roszczenia kolonialne winny być zaspokojone nie drogą podziału między poszczególne państwa, lecz w ten sposób, że kolonie, nie dojrzałe jeszcze do samorządu, należy oddać pod kontrolę międzynarodową. Surowce byłyby dostępne dla wszystkich narodów, pragnących żyć w pokoju.

Manifest kończy się stwierdzeniem, że Rząd Chamberlaina nie nadaje się do kierowania polityką angielską i powinien być zastąpiony przez Rząd, który potrafi natchnąć i prowadzić naród angielski do pokoju, sprawiedliwości i wolności.

Jaworzyna

Dwie nowe polskie doliny tatrzańskie

Czytelnicy już wiedzą o nowych terytoriach, odstąpionych Polsce w Tatrach, na dotychczasowym te renie słowackim. Jaworzyna Spiska, o którą Polska toczyła walkę w r. 1920, przeszła do Polski. A wraz z nią dwie ogromne doliny tatrzańskie: **JAWOROWA i BIAŁEJ WODY.**

Nie znamy jeszcze całkiem dokładnie nowej granicy w Tatrach. Rozmaite wyjaśnienia i szkice topograficzne w dziennikach nie po dają wszystkich szczegółów. Ale przyłączenie Jaworzyny i wymienionych dwóch dolin trzeba uważać za pewne.

W ten sposób polski stan posia dania w Tatrach wzrósł poważnie. Czytelnikowi, nie znającemu terenu, trzeba wyjaśnić, gdzie to wszy stko się znajduje.

Gdy idziemy z Zakopanego do Morskiego Oka szosą, na 21-szym kilometrze od Zakopanego mamy Łysą Polanę. Tam, zaraz przy szo sie, znajduje się most na Białce. Przy moście były dwa urzędy celne: polski i czeski. Przechodzimy most, idziemy (dotychczas słowacką) szosą 3 kilometry wśród lasów i wchodzimy do osiedla **Jaworzyna** (spiska) nad brzegiem potoku Jaworowego. Osiedle zamieszkują przeważnie Polacy, może trochę zesłowaczeni. Gospodarzem Jaworzyny był książę Hohen lohe — dopóki żył (i dopóki miał wpływy). Dawniej przed wojną był to teren węgierski.

Jaworzyna jest położona pięknie, wśród wielkich lasów. Osiedle jest skromne; nawet gospody porządnej tu nie ma; zresztą Hohenlohe zakazał budowania hoteli: kto chciał nocować, musiał iść w stronę wsi Zdziar — do Pod spadów. W Jaworzynie jest fabryka celulozy.

Należy sądzić, że Jaworzynę w Polsce czeka **WIELKA PRZYSZŁOŚĆ.** Teren Jaworzyny jest dość duży, a Zakopane jest strasznie przeludnione. Zapewne więc w Jaworzynie powstanie **NOWE WIELKIE LETNISKO.** Chodzi tylko o to, by akcja budowlana była celowa i rozumna; by z pięknej Ja worzyny nie zrobiono bałaganu! **Pilnujmy Jaworzyny!** oto hasło dnia, bo napewno na Jaworzynę rzucą się różni spekulanci. Własność terenów jaworzyńskich prze jdzie chyba na państwo; w ten spo sób uregulowanie akcji budowlanej będzie ułatwione.

Nad Jaworzyną, daleko wznosi się potężny, dumny szczyt Lodowy. Jeśli w Jaworzynie przejdziemy przez zabudowania fabryki ce lulozy i przejdziemy przez bramę w płocie, ogradzającym zwierzyńce (ogromne tereny leśne są ogrodzone pod zwierzyńce), wejdziemy do olbrzymiej, zacisznej granitowej doliny **Jaworowej.** Piękna to dolina! Takiej doliny Polska nie miała. Kościeliska jest wapienna; zresztą jest ogromnie „przeludniona"...

Idziemy Jaworzyną, z początku drogą jezdną wśród potężnego lasu świerkowego. Na lewo mamy Murań, wapienny szczyt; od szosy do Morskiego wygląda szeroko, jak ściana. Stąd, w profilu — wąsko, jak turnia. Niebawem dochodzimy do mostu, prowadzącego na lewo do doliny Koperszadów. Tu zaraz przy skręcie gajownia na po lanie „Pod Muraniem". Ogromna piękna polana. Czasami można spotkać koziorożce, sprowadzone tu przez ks. Hohenlohego. Zaklimatyzowały się tu i czują się dobrze; w zimie podobno trzeba je dokarmiać.

Jeśli pójdziemy Jaworzyną wprost w górę, daleko, godzinami, przejdziemy lasy i płaty kosodrzewiny, zbliżymy się do potężnego Jaworowego szczytu. Tu zginął znakomity przewodnik tatrzański Klimek Bachleda, przyjaciel kompozytora i taternika Karłowicza. Na potężnym głazie skromna tablica pamiątkowa.

Idziemy Jaworową, z początku my naprawo wśród wielkich złomów Żabi Stawek Jaworowy. Niebawem jesteśmy pod szczytem Ostrym, znanym z trudności; niejeden taternik tu stracił życie (pamiętny wypadek z dwiema taterniczkami polskimi)... Po piargach zbliżamy się do przełęczy Lodowej. Niezbyt daleko stąd do stóp potężnego Lodowego.

Po wielkich stopniach możemy (niezbyt łatwo!) wydostać się na szczyt Lodowego, — 3-go zrzędu najwyższego szczytu Tatr (Gerlach, Łomnica, Lodowy). Tu nowa granica...

Możemy jednak od mostu na Białce nie iść ku Jaworzynie, lecz skręcić zaraz na prawo ku polanie Białej Wody. Tu rozpoczyna się sławna ze swej piękności dolina Białej Wody. Możemy do niej dotrzeć także od Roztoki (wodospady Mickiewicza). Możemy nawet od Morskiego Oka leśną ścież ką dostać się do Białej Wody.

Przypomina Jaworową. Ale jest jeszcze piękniejsza. Zamyka ją król Tatr Gerlach. Kończy się wspaniałym amfiteatrem górnych dolin — Świstowej, Kaczej, Czeskiej . Kacza jest podobno najpiękniejszą doliną tatrzańską; tak przynajmniej ludzie mówią.

Przez całą Białą Wodę idzie droga jezdna — aż do polany pod Wysoką, gdzie zaczynają się serpentyny górnych dolin.

W ten sposób Polska znacznie rozszerza zasiąg swych terenów tatrzańskich i turystycznych. Nie będzie się już dusiła w Hali Gąsienicowej z okolicami i Morskim Oku. Przybywa **dużo piękna** Polsce!

Trzeba jednak umiejętnie tego piękna strzec! Towarzystwo Tatrzańskie ma tu wielkie zadanie przed sobą.

K. CZAPIŃSKI.

Ameryka zbroi się

WASZYNGTON, (PAT). Departament marynarki, niezależnie od budowy trzech okrętów wojennych o wyporności 35 tys. ton zamówił w tych dniach w stoczni rządowej lotniskowiec długości — 100 m. dla samolotów marynarki wojenej. Lotniskowiec ten przeznaczony jest do służby patrolowej u wybrzeży.

Sensacyjne odgłosy sprawy Ciunkiewiczowej

Agencja PID dowiaduje się o sensacyjnej decyzji władz sądowych w głośnej sprawie Marii Ciunkiewiczowej, która odbyła 1½ roczne więzienie pod zarzutem sfingowania kradzieży milionowej wartości biżuterii i futer dla uzyskania premii asekuracyjnej.

W ostatnich dniach odbyć się miała licytacja sądowa części tej biżuterii i garderoby, zajętych u Ciunkiewiczowej po procesie dla pokrycia kosztów sądowych. Wobec wniesienia przez pełnomocnika Ciunkiewiczowej, adw. Hofmokla - Ostrowskiego podania do Sądu Najwyższego o rewizję procesu, zgłoszony został wniosek, by licytację wstrzymać. Biżuteria i futra, które miały być sprzedane z młotka, stanowić bowiem mogą dowód rzeczowy w razie wznowienia sprawy karnej. Sąd przychylił się do tego wniosku i nakazał ponowne przesłanie biżuterii Ciunkiewiczowej do depozytu sądowego. W sprawie wniosku o rewizję procesu przesłuchano ostatnio 40 świadków, a równocześnie toczy się kilka dochodzeń karnych.

Na dzień 1 grudnia w krakowskim Sądzie Apelacyjnym wyznaczono termin rozprawy w wiążącej się z tą całą sprawą skarga b. sędziego śledczego Wątora przeciwko adw. Hofmokl - Ostrowskiemu i dziennikarzom o zniesławienie.

Jak wiadomo w I-szej instancji zapadł w tym procesie wyrok uniewinniający.

Układ polsko - łotewski

RYGA (PAT). Dziś w ministerstwie spraw zagranicznych w Rydze nastąpiła wymiana dokumentów ratyfikacyjnych, protokółu taryfowego polsko - łotewskiego, podpisanego w Warszawie 5 marca r. b. Wymiany dokonali poseł R. P. w Rydze Kłopotowski i min. spr. zagr. Muntera.

W przededniu wyborów do Sejmu

Jutro odbywają się zatym wybory do Sejmu, do tego Sejmu, który w myśl orędzia p. Prezydenta Rzeczypospolitej ma zmienić obowiązującą dotychczas *ordynację wyborczą*. Z punktu widzenia dalszych zdarzeń w rozwoju naszej sytuacji wewnętrznej zagadnienie polega na tym, czy ten nowy Sejm przystąpi niezwłocznie *do swego zadania głównego*, czy też będzie chciał przedłużyć własne bytowanie.

Zobaczymy...

KANDYDATURY

Większość kandydatów, gdy mowa *o całej Polsce*, — to kandydaci z ramienią Obozu Zjednoczenia Narodowego. Niezależnie od „Ozonu" kandydują w Warszawie p. Walery Sławek i zwolennicy grupy „Jutra Pracy", — w Wilnie p. gen. Lucjan Żeligowski i p. St. Mackiewicz, redaktor „Słowa", t. zw. wolny strzelec obozu konserwatywnego.

Gen. Lucjan Żeligowski tak sformułował publicznie wyznanie swojej wiary politycznej; stwierdza, że nie należy do „Ozonu" i odpowiada na pytanie, dlaczego do „Ozonu" nie przystąpił:

„1) Dlatego, że zapoznaje (Ozon" — przyp. nasz) wielkie znaczenie sprawy ludowej.

2) Dlatego, że nie wskazuje, a nawet nie szuka wielkich celów przyszłości narodu polskiego, jako szczepu słowiańskiego.

3) Dlatego, że chce wychowywać naród łamaniem charakterów a nie umacnianiem poczucia sprawiedliwości i honoru.

4) Dlatego, że autorytet Wodza Naczelnego, który musi być wspólnym skarbem narodu, chce mieć jako patrona jednego stronnictwa".

Gen. Żeligowski kończy:

„Pragnę wierzyć, że czołowi przedstawiciele O. Z. N. nie dążą do totalizmu, ale my, na dole, już odczuwamy jego tchnienie".

P. St. Mackiewicz walczy „na udry"... z mnóstwem białych plam na szpaltach „Słowa". Byłoby, oczywiście, błędem wyobrazić sobie, że gen. Żeligowski i red. Mackiewicz — to jak gdyby „blok dwuch kandydatów". *Ideologicznie* obydwaj kandydaci różnią się *zupełnie zasadniczo:* Żeligowski jest *demokratą,* jest — powiedzielibyśmy—demokratą z całego swego ustroju psychicznego; Mackiewicz — to „bojowy" konserwatysta i zwolennik „elitaryzmu"; całe nieszczęście, że wojuje akurat z „elitą" aktualną.

***

W Warszawie p. Walery Sławek zgodził się na propagowanie jego kandydatury w sposób raczej mało krzykliwy, skromny, nie napastliwy. Grupa „Jutra Pracy" nie odznacza się, jak zwykle, poczuciem smaku.

POEZJA WYBORCZA

Leopold Staff zamieszcza co pewien czas swoje piękne wiersze na szpaltach „Gazety Polskiej". Nie jest prawdopodobnie zbudowany *„poezją" wyborczą,* która ozdabia od kilku dni ściany domów i parkany zarówno stolicy, jak i miast, miasteczek oraz wsi t. zw. prowincji.

Jeden wierszyk... pomysłowy przjmujemy do wiadomości ze szczerym zadowoleniem:

„Zapamiętaj cztery słowa:
Sejm — to ordynacja nowa..."

Doskonale! Słowo się rzekło. Kobyłka u płotu.

P. kandydat Milewski zarepliko wał:

„Hasło nasze: swój do swego!
Oddaj głos na Milewskiego..."

Jeżeli nas pamięć nie myli, owe „hasło nasze" było rzucone przed wieloma laty, jak „odtrutka" ze strony „Dwugroszówki" p. Ant. Sadzewicza przeciwko... zdrożnym „pomysłom strzeleckim" w Krakowie i we Lwowie.

Bardzo ładnie brzmią wezwania następujące:

„Nie głosować — rzecz warcholska,
zapamięta Ci to Polska".

Albo:

„Veto — był to głos warchoła,
dziś — nie głosuj!
warchoł woła..."

I proste, i jasne...

Tak się zdarzyło przypadkiem, że nie tak znowuż dawno BBWR. nie wziął tych aforyzmów rymowanych pod uwagę, gdy chodziło o wybory uzupełniające do jednego z Sejmów poprzednich.

DZIEŃ JUTRZEJSZY

Jutro będziemy wiedzieli, co z tego wszystkiego wyniknie. Jak padną głosy i kto uzyska mandat poselski. Poczem powrócimy jeszcze do przebiegu kampanii wyborczej i do wielu związanych z tym problemów.

AR.

Nr. 45 „Czarno na białem"

Kolejny numer 45 tygodnika demokratycznego „Czarno na białem" otwiera, jak zwykle, omówienie wydarzeń politycznych ostatnich dni w żywo pisanym „Przekroju Tygodnia".

J. Raduski — w art. „W polskiej dżungli" rozprawia się z dziwnymi obyczajami prasy zachowawczej.

Wiktor Czernow — w art. „Sekret gry bez przegranej" daje głęboką analizę taktyki kanclerza Hitlera.

Paweł Hulka - Laskowski — pisze z polotem o „Woli prawdy i prawdziwości".

W. Semkowicz — pisze o „Legendzie w świetle rzeczywistości".

Michel Thau — w korespondencji z Paryża pisze o Kongresie radykałów.

J. Płoński — pisze o stosunkach wewnętrznych w Czechach.

K. Działyński i J. Korab dają uwagi krytyczne w związku z wyborami do Izb Ustawodawczych i do samorządów.

Po szeregu aktualiów numer zamyka „Pokłosie prasowe" i kolumna satyry: St. J. Lec, J. K. Weintraub, rysunki Fr. Pareckiego i J. Krajewskiego. Cena egz. gr. 30.

Adres Redakcji i Administracji: W-wa, ul. Książęca 4, tel. 902-21.

Przegląd prasy

ARBITRAŻ WIEDEŃSKI.

Cała prasa poświęca artykuły arbitrażowi włosko - niemieckiemu w sprawie Czechosłowacji.

„Czas" pisze:

Przy wytyczaniu nowych granic arbitrzy stosowali ściśle zasadę etnograficzną. Słusznie. Ale z tego płyną dalsze konsekwencje. Jeśli się uznaje zasadę etnograficzną, nie można nie uznawać prawa samostanowienia narodów. Jeśli zatem istnieją jakieś wątpliwości, co do pragnień ludności Rusi Podkarpackiej, niechże tam będzie zarządzony plebiscyt.

...Arbitraż wiedeński pozostawił kwestię Rusi Podkarpackiej otwartą. Z jej rozwiązaniem nie można jednak zwlekać. Im prędzej ten problem zostanie rozwiązany, tym lepiej dla wszystkich krajów pokój miłujących.

Ostro przeciwko wiedeńskiemu rozstrzygnięciu występuje „ABC":

Skrawek Rusi Przykarpackiej, pozostawiony przy państwie czechosłowackim czy też w przyszłości czechosłowacko-karpato-ruskim jest za mały, by zapewnić jego mieszkańcom warunki normalnego bytowania, ale dostatecznie duży, by stać się ogniwem niepokoju i intryg. I tu znowu popełniono dawny błąd twórców Traktatu w Saint Germain. Tak, jak przed laty, tak i obecnie tworzy się z Rusi Przykarpackiej ognisko propagandy ukraińskiej.

Również swe niezadowolenie wyraża „Warszawski Dziennik Narodowy":

Obawiamy się, niestety, że sprawa Rusi Podkarpackiej pozostanie nadal newralgicznym punktem Europy środkowej, wyzyskiwanym do wszelkich zamierzeń i uniemożliwiającym trwalszą stabilizację stosunków w ramach nowej mapy politycznej.

PO USTALENIU GRANIC POLSKO-CZECHOSŁOWACKICH.

„Polonia" pozytywnie odnosi się do załatwienia sprawy granic Polski z Czechosłowacją:

Kompromis graniczny nie zadowoli, oczywiście, wszystkich Czechów i wszystkich Słowaków. Ale, jak każdy kompromis, nie zadowala on bynajmniej wszystkich i u nas. Są i u nas maksymaliści, którzy opłakiwać jeszcze będą stratę części powiatu frydeckiego, Czaczy i jej okolic, Spisza i Orawy. gdzie tylko małe skrawki wracają do Polski. Nie należymy do nich i nie mamy zamiaru robić polityce zagranicznej polskiej tanich wyrzutów, że nie wyczerpała programu polskich rewindykacji i zgodziła się na kompromisowe załatwienie sprawy. Nie uprawiamy opozycji dla opozycji i nic nas nie kosztuje przyznanie, że jakaś rzecz została załatwiona słusznie i dobrze.

S—EK.

Ludwik Krzywicki

Uroczyste zebranie ku Jego czci

We czwartek wieczór w sali konferencyjnej gmachu ZZK. w Warszawie odbyło się uroczyste zebranie dla uczczenia zasług prof. L. Krzywickiego. Zebranie było zorganizowane przez Zarząd Główny TUR-a łącznie z oddziałem warszawskim TUR-a. Trybuna została przystrojona kwieciem. Po bokach sztandary dzielnic PPS. Harcerze trzymają straż.

Gdy prof. Krzywicki wchodzi na salę, już zapełnioną, wszyscy podnoszą się z miejsc. Oklaski, owacje. Tow. **Piotrowski** w paru słowach wita profesora, zagaja zebranie i powołuje prezydium w składzie ttow. Pużaka, Packana, Śledzińskiego, prof. Łazowskiego, Matuszewskiego.

Tow. K. **Czapiński** w dłuższym przemówieniu charakteryzuje naukową, pedagogiczną i społeczną pracę profesora. Zatrzymuje się na socjologicznych poglądach Krzywickiego. Mówi o pracy popularyzatorskiej, ostatnio w TUR-rze. Mówi o pracy publicystycznej, ostatnio w dziennikach socjalistycznych. Podkreśla rolę profesora w tworzeniu nowoczesnej kultury polskiej. W r. 1908 obchodzono 25-lecie pisarskiej pracy, dziś więc obchodzimy 55-lecie. Mówca składa hołd wielkim zasługom uczonego i społecznika.

Tow. **Kępczyński** (z Płocka) w kilku słowach przynosi pozdrowienia od robotników płockich — z miasta, gdzie się urodził Krzywicki.

Tow. **T. Arciszewski** mówi o stałym związku pracy Krzywickiego z socjalizmem. Przypomina Jego współpracę z „Proletariatem", Jego publicystyczną pracę w „Walce Klas" i „Przedświcie". Życzy Jubilatowi długiej pracy dla dobra Socjalizmu.

Ob. **Strzelecki** przemawia imieniem Instytutu Gospodarstwa Społecznego. Charakteryzuje metody pracy w Instytucie, kierowanym przez Profesora.

Tow. prof. W. **Gumplowicz** mówi o moralnej stronie pracy Krzywickiego, o Jego wierności dla idei.

Tow. **Kretkowski**, harcerz, przemawia imieniem młodzieży.

W tym momencie mała czerwona harcerka ofiarowuje Krzywickiemu bukiet kwiatów. Wzruszony Profesor całuje ją serdecznie.

Zabiera głos sam Profesor **Krzywicki**. Nie umiem dziękować, powiada, ale postaram się podziękować pracą, czynami. Mówca przedstawia zebranym, jak rozwijały się w Nim, w młodości poglądy socjalistyczne — pod wpływem kultu dla pracy ludzkiej, pod wpływem bohaterskiej walki rewolucjonistów „Narodnej Woli", pod wpływem lektury „Kapitału". Od tego czasu — mówi — nie umiałem się rozstać ze swoimi przekonaniami... Mam już lat 80. Ostatnio odsunąłem się od ludzi, żyję jak w pustelni. Wierzę do dziś dnia — mimo ciężkich chmur — w nadejście jasnego dnia. Wierzę, że młodzi go się doczekają (huczne oklaski).

Tow. **Pużak**, jako przewodniczący, dziękuje Krzywickiemu za przybycie. Charakteryzując działalność Jubilata, nazywa Go **symbolem postępu** w Polsce.

Na tym zakończono uroczystość, której przebieg był bardzo serdeczny. Na sali znajdowało się bardzo liczne grono inteligencji postępowej i socjalistycznej. Wśród niej — dwaj synowie Profesora i mały wnuczek, ulubieniec dziadka. Byli także przedstawiciele różnych instytucyj społecznych, dużo młodzieży, robotnicy.

Nasz numer na dwudziestą rocznicę Niepodległości

Nasz numer, poświęcony dwudziestej rocznicy Niepodległości, ukaże się w dniu 11 listopada. Administracja nasza poczyniła wszystkie kroki, by można było dostarczyć ten numer czytelnikom i prenumeratorom wszędzie w całej Polsce już wczesnym rankiem 11-go listopada. Nasz tygodnik dla Śląska Zaolzańskiego — „ROBOTNIK ŚLĄSKI" ukaże się tak samo o dwa dni wcześniej i będzie w rękach naszych przyjaciół po tamtej stronie Olzy w dn. 11 listopada wczesnym rankiem.

Zamówienia i ogłoszenia prosimy przesyłać JAKNAJWCZEŚNIEJ pod adresem naszej

ADMINISTRACJI CENTRALNEJ — WARSZAWA WARECKA 7 TEL. 5.13.80.

***

Chcemy w tym numerze dać jakgdyby *skrót dziejów walki o Niepodległość* w reprodukcjach dzieł sztuki i w pieśni. Podjęto teraz w Polsce ze strony niektórych pisarzy obozu „narodowego" a i ze strony pewnych kół jednolitego dawniej obozu „sanacyjnego" próbę „odbronzowienia" powstań narodowych XIX stulecia; podjęto próbę *rehabilitacji ugody* w stosunku do mocarstw zaborczych *kosztem tradycji rycerskiej* lat 1794, 1830, 1863, 1905 no... i, koniec końców, kosztem sierpnia r. 1914.

Sądzimy, że ta *druga z kolei* próba ataku na historię walki niepodległościowej *(próba pierwsza* rozpoczęła się na łamach „Przeglądu Narodowego" jeszcze w r. 1912) jest *w niezgodzie z prawdą historyczną* i wyrządza ciężką krzywdę wychowaniu młodych pokoleń; psychoza podejrzeń o wpływy „masońskie", „międzynarodówkowe" i t. d., i t. p. niszczy bezcenne wartości wychowawcze, wartości niezbędne, *skoro musimy przygotować masy polskie psychicznie do ewentualnej konieczności obrony czynnej Niepodległości i całości Rzeczypospolitej.*

Dlatego chcemy przypomnieć, *jak to było naprawdę*. Chcemy przypomnieć dzieje porywów, ofiar i klęsk. Chcemy przypomnieć, że *żadna ofiara krwi* nie bywa ofiarą daremną, jeżeli wyrastają z niej nowe zastępy walczących.

Dowcipy japońskie

Obrona... suwerenności Chin

Rzecznik japońskiego ministerium spraw zagr. oświadczył na konferencji prasowej, że dla Japonii traktat 9 mocarstw praktycznie nie istnieje już.

Dodał on przy tym, że Chiny, jako państwo suwerenne, same będą mogły zwrócić się do mocarstw i prowadzić bezpośrednio rokowania dwustronne o rewizję tego traktatu. W każdym bądź razie zasada „drzwi otwartych", o ile nawet zostanie utrzymana w dziedzinie ekonomicznej, nie będzie mogła odtąd znaleźć zastosowania w dziedzinie politycznej.

(PAT).

Rewelacyjny wynalazek

czy „kaczka" dziennikarska

„Le Matin" w depeszy z Londynu donosi o wynalezieniu przez inżynierów angielskich t. zw. „bariery śmierci", przez którą nie może przejść na pole walki żadna broń.

Szczegółowy opis tego wynalazku, przypominającego t. zw. „promienie śmierci", przedstawiony został ministrowi koordynacji obrony sir Thomasowi Inskip.

(PAT.)

Front rzeki Ebro

w ogniu upartych walk

Komunikat ministerium obrony donosi, że w ciągu nocy na froncie rzeki Ebro nieprzyjaciel zdołał obsadzić wzgórze 276. W przeciwnatarciu wojska rządowe wzgórza to odebrały.

Zacięta walka trwała przez cały dzień i trwa nadal na południe od Sierra Caballes, gdzie nieprzyjaciel ponosząc znaczne straty, zdołał posunąć się naprzód.

W czasie walk powietrznych 5 samolotów gen. Franco a jeden samolot rządowy zostały strącone.

Na froncie centralnym wojska rządowe wysadziły dwie miny, poczym zdobyły kilku wysuniętych placówek nieprzyjaciela. Artyleria gen. Franco bombardowała Madryt. W ciągu nocy na miasto padło 650 pocisków. (PAT.).

***

Agence „Espagne" donosi: Jako odpowiedź na wycofanie przez Rząd republikański Międzynarodowej Brygady, Italia i Niemcy rzuciły olbrzymie ilości zmotoryzowanych wojsk na pozycje rządowe w la Sierra Caballs.

Według sprawozdania korespondenta „Daily Herald" z frontu walk w Hiszpanii już od świtu ciężkie działa włoskie bombardowały Pic de Cabbels, a samoloty cudzoziemskie grupami po 60, ustawicznie rzucały bomby na okopy Rządowe.

Niemieckie tanki „Mercedes" obecnie już niepotrzebne na granicy czesko - słowackiej, zjawiły się teraz w Hiszpanii obok tanków „Vickers" i „Fiat Ansaldo". Eskadry samolotów włoskich i niemieckich ukazały się w ilości dotychczas niespotykanej. Mimo tych gwałtownych ataków wojska rządowe odebrały przed nadejściem nocy teren stracony w ciągu dnia.

Wytrwać w walce!

Hasło narodu chińskiego

Kongres chińskich partyj politycznych, który się odbył w Chung-King, powziął szereg uchwał, nacechowanych bojowością w stosunku do Japończyków. Partie uchwaliły jednogłośnie, że wszelkie propozycje Japonii co do warunków zawarcia pokoju nie będą rozpatrywane dopóki armie japońskie znajdują się na terytorium chińskim.

Postanowiono zmobilizować wszystkie zapasy materiału ludzkiego, aby wystawić nowe ogromne armie. Specjalną uchwałą zabroniono komukolwiek z odpowiedzialnych polityków lub urzędników wygłaszać publicznych przemówień na temat możliwych warunków pokoju; wolno natomiast mówić o wojnie do końca.

Prasa chińska, wychodząca na terenach, nie zajętych przez Japończyków, wzywa ludność do wytrwania w walce. (ATE).

WALKI ROZGORZAŁY NA NOWO.

Komunikat chiński donosi, że na wielu odcinkach frontu kantońskiego rozgorzały walki na wielką skalę.

Niespodziewany obrót wzięła bitwa pod Samshui. Kilka kanonierek chińskich wysadziło desant na tyłach japońskich, wskutek czego Japończycy, wzięci w dwa ognie, musieli się wycofać ze znacznymi stratami. Usiłowania Japończyków do wyparcia Chińczyków z zajmowanych pozycji pod Inde — spełzły na niczym. (ATE).

W Czechosłowacji

Przed wyborami Prezydenta

Bloki stronnictw politycznych

W praskich kołach politycznych wskazują, że po rozstrzygnięciu w zasadzie czeskich granic z Węgrami załatwione zostały w ogólnych zarysach zagadnienia międzynarodowe.

Czynniki rządowe przystąpić będą mogły do realizacji najpilniejszych zadań natury wewnętrzno - politycznej. W pierwszym rzędzie chodzi tu o zwołanie Zgromadzenia Narodowego celem dokonania wyboru nowego Prezydenta Republiki.

Obecnie w ciągu kilku dni nastąpić ma ostateczna weryfikacja mandatów poselskich, co pozwoli na zwołanie Izb Ustawodawczych w niedługim czasie, być może, w ciągu przyszłego tygodnia.

Drugim ważnym zagadnieniem dotyczącym sytuacji wewnętrzno-politycznej są problemy partyj politycznych. Rozpoczęły się już konkretne rozmowy członków prezydiów stronnictw agrarnego, żywnosteńskiego i narodowych socjalistów (stronnictwo b. prez. Benesza) w sprawie utworzenia wspólnego bloku centrowo - prawicowego. (PAT.).

Pokwitowania

NA SAMORZĄDOWY FUNDUSZ WYBORCZY.

M. Drabarek zł. 2.—

NA ROBOTNICZE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ DZIECI.

Aleksander Metelski ze Zgierza zł. 5.—.

NA DOM ROBOTNICZY IM. IGNACEGO DASZYŃSKIEGO

Witold Korniłowicz z Grodziska Mazow. zł. 1.50.

Systematycznie okradała pociągi

szajka zuchwałych złodziei

Od połowy 1936 r. na st. Łódź-Kaliska ujawniane były kradzieże z wagonów towarowych przed przybyciem na stację.

Stwierdzono, że kradzieży dokonywano ciągle z jednego i tego samego pociągu kursującego między Gdynią i Łodzią. Prowadzone każdorazowo dochodzenie policyjne nie ujawniało sprawców. Złodzieje kradli z wganoów najbardziej wartościowe ładunki, jak kakao śledzie, masło, owoce południowe itp.

Dalej stwierdzono, że kradzież odbywała się na odcinku kolejowym, między Ozorkowem a Grotnikami, gdzie tor kolejowy w lesie zatacza łuk i pociągi zwalniają biegu. W nocy z 23 na 24 stycznia b. r. skradziono z pociągu towarowego 8 beczek śledzi, 2 skrzynie masła, kawę itd. I tym razem dochodzenie nie ujawniło sprawców kradzieży.

Dopiero na początku marca r. b. posterunek p. p. w Aleksandrowie otrzymał informacje, że w sklepie Stanisława Iwińskiego w Brużycy Wielkiej 2 nieznanych osobników pozostawiło czasowo 1 beczkę śledzi. Policja oczekiwała na przybycie tych osobników. Zgłosili się po śledzie Reinhold Tietz i Edmund Krieger.

Obaj zostali zatrzymani. Badani wyjaśnili, że śledzie przewozili z polecenia swego pracodawcy Teodora Hepnera, zam. w Kałach pod Łodzią. Wyjaśnili dalej, że przewozili śledzie od Albertyny Lubowińskiej ze wsi Jastrzębie Górne do mieszkania Hepnera.

Przeprowadzona u Hepnera rewizja ujawniła ukryte dwie beczki śledzi, pochodzące z kradzieży.

Dalej ujawniono, że Hepner sprzedał 5 beczek śledzi Fryderykowi Golcowi. Wreszcie ustalono, że kradzione towary przechowywane były w zagrodzie małżonków Władysława i Zofii Skupińskich we wsi Romanów, dokąd towary przewoził Hepner.

Dochodzenie dalsze ustaliło, że kradzieży dokonywali Stanisław Kluszczyński, Stefan Stawicki i Piotr Janczak oraz Edward Buchwald, który został zastrzelony przez strażnkia kolejowego, jednak kamraci unieśli go.

Całą szajkę aresztowano i w dniu wczorajszym zasiedli na ławie oskarżonych.

Na rozprawie oskarżeni dają wykrętne wyjaśnienia, natomiast zeznania świadków obciążają ich. Wyrok zapadnie w dniu dzisiejszym.

Ofiara bestialskiej zbrodni na ul. Smutnej

padła robotnica, Wł. Bytomska

Potworna zbrodnia dokonana na ul. Smutnej, gdzie pod murem cmentarza na Dołach w polu spalono żywcem młodą kobietę, postawiła na nogi cały aparat śledczy.

Zdołano niezbicie zidentyfikować zwłoki ofiary. Zamordowaną w bestialski sposób okazała się 31-letnia Władysława Bytomska, robotnica firmy Hirszberg i Birnbaum przy ul. Wodnej 23, zamieszkała przy ul. Dworskiej 29.

W dniu wczorajszym, w związku z ujawnieniem nazwiska ofiary zbrodni, przedstawiciele władz śledczych prowadzili żmudne badania wśród robotników i rodziny oraz przyjaciół i znajomych zamordowanej Bytomskiej, celem ustalenia, z jakiego środowiska wywodził się sprawca bestialskiej zbrodni. Wyjaśnienia całkowitej tajemnicy ponurej zbrodni oczekiwać należy każdej godziny.

Ostatnie grosze

łajdak wyłudzał od bezrobotnych

35-letni Walerian Modzelewski, znany oszust, poprzednio karany, w kwietniu b. r. uwijał się przed siedzibą Funduszu Pracy na ul. Matejki wśród bezrobotnych i podając się za przedstawiciela firm bądź też urzędów, wyłudzał różne kwoty niejednokrotnie dość znaczne, obiecując wyrobić posadę.

Modzelewski w ten sposób oszukał kilkunastu bezrobotnych. Sąd Grodzki w Łodzi skazał go wczoraj na łączną karę 1 i pół roku więzienia.

Z codziennych walk robotników

EKSPEDYTORZY DĄŻĄ DO ZMIANY GODZIN PRACY

Związek przedsiębiorców transportowych wystąpił z propozycją zmiany punktu 4 umowy zbiorowej, chodzi im mianowicie o zmianę godzin pracy w przedsiębiorstwach, używających mechanicznych i konnych środków lokomocji. Po zapoznaniu się z warunkami proponowanymi przez pracodawców, przedstawiciele Związku Klasowego oświadczyli, że muszą uprzednio prozumieć się z pracownikami, czy godzą się na zmiany godzin pracy, proponowane przez ekspedytorów.

Konferencję odroczono na 14 dni.

STRAJK W FABRYKACH FILCU TRWA

W fabrykach filcu strajk, który rozpoczął się w bież. tygodniu trwa w dalszym ciągu.

Zw. Kl. przedstawił szczegółowe żądania robotników, które streszczają się w żądaniu odrębnej umowy zbiorowej, uregulowania warunków pracy i podniesienia płac.

W sprawie tej zwołana zostanie konferencja w początku przyszłego tygodnia.

ROBOTNICY HORAKA OBRONILI SIĘ

Jak już pisaliśmy w dniu wczorajszym, w zakładach przemysłowych firmy Adolf Horak w Rudzie Pabianickiej wybuchł strajk okupacyjny, na tle mającej nastąpić zmiany obsługi maszyn.

Powiadomiony o powyższym insp. pracy udał się na miejsce, gdzie w wyniku pertraktacyj strajk zlikwidowano.

Firma zobowiązała się nie wprowadzać żadnych zmian w obsłudze maszyn, pozostawiając ten stan rzeczy jak dotychczas.

CUKIERNICY WALCZYĆ BĘDĄ O NOWY UKŁAD

Jak się dowiadujemy, właściciele piekarń cukierniczych wypowiedzieli układ zbiorowy zawarty z pracownikami.

Układ zbiorowy wygasa z dniem 3 grudnia r. b.

Właściciele piekarń cukierniczych mają wysunąć obecnie nowe warunki płacy i pracy.

SZEWCY SZYTKARZE UZYSKALI 15% PODWYŻKI

Wczoraj odbyła się w Inspekcji Pracy konferencja w sprawie zawarcia układu dla szewców, tak zw. szytkarzy.

Konferencja doprowadziła do ugody i zawarto układ, na zasadzie którego płace szewców w tej grupie podniesione zostają przeciętnie o 15%, ponadto przydział towarowy podwyższono z 1 kg skóry na 1.1 kg. Układ zawarto na 1 rok.

Wstrząsające samobójstwo

bezrobotnej

Dom przy ul. Napiórkowskiego 155 stał się w dniu wczorajszym terenem wstrząsającego samobójstwa popełnionego przez lokatorkę tegoż domu 40-letnią bezrobotną Franciszkę Krzyżanowską.

Krzyżanowska, która pozostawała od kilku miesięcy bez środków do życia, postanowiła rozstać się z życiem.

Kupiwszy za ostatnie grosze kwasu solnego udała się do swego mieszkania gdzie zażyła całą butelkę trucizny.

Jęki desperatki usłyszeli sąsiedzi, którzy przy użyciu siły dosali się do jej mieszkania.

Wezwany lekarz pogotowia miejskiego stwierdził silne zatrucie i w stanie beznadziejnym przewiózł nieszczęśliwą kobietę do szpitala w Radogoszczu.

Kto ma dzisiaj gotówkę?

żebracy!

W Dniu Zadusznym zatrzymano na cmentarzach łódzkich około 60 żebraków, z których 50 przekazano do zbiorni żebraczej.

W związku z tym, na miejsce przybył delegowany sędzia, który wobec zatrzymanych zastosował na miejscu środek zapobiegawczy i zakwalifikował sprawy bądź to do Sądu Grodzkiego, który żebraków skazuje na pracę przymusową, bądź też do Sądu Starościńskiego. Charakterystycznym jest, że przy wszystkich zatrzymanych żebrakach znaleziono większe kwoty od 100 — 200 zł. wzwyż.

Dwa wypadki tramwajowe

Na ul. Łagiewnickiej 95 wyskakując z tramwaju znajdującego się w biegu uległ wypadkowi 34-letni Zazimierz Wojciechowski, zam. przy ul. Rysowniczej 34.

Wojciechowski potknął się wyskakując z tramwaju i dostawszy się pod wagon, doznał ogólnych ciężkich obrażeń ciała i złamania nóg.

Rannego opatrzył lekarz pogotowia miejskiego i przewiózł w stanie ciężkim do szpitala.

***

Na ul. Rzgowskiej w czasie przechodzenia przez jezdnię wpadł pod tramwaj Ernest Wojskowski, zam. w Rudzie Pabianickiej przy ul. Żytniej 13.

Wojskowski odrzucony bokiem wagonu doznał ogólnych obrażeń ciała i po opatrzeniu przez lekarza pogotowia przewieziony został do szpitala.

Trzech łowców posagowych

przed sądem

Sąd Grodzki w Łodzi rozpoznawał trzy sprawy oszustów matrymonialnych.

28-letni Stefan Wielbromski poznał w czerwcu b. r. Leokadię Wieloch (Skierniewicka 27), i pod pretekstem ożenku wyłudził 800 zł., po czym zbiegł. Oszusta odszukano i wczoraj skazany został na 1 rok więzienia.

Tadeusz Bratek ze Zduńskiej Woli, wyłudził w podobny sposób od Kazimiery Lewickiej z Nowosolnej 980 zł., lecz gdy złożyła zameldowanie, zwrócił 600 zł. Sąd skazał Bratka na 6 mies. więzienia.

32-letni Stefan Bielecki od Marii Skowron (Wawelska 28), wyłudził na poczet posagu 200 zł., po czym ulotnił się. Odszukała go policja po zameldowaniu złożonym przez poszkodowaną. Sąd Grodzki skazał Bieleckiego na 8 mies. więzienia.

Węgiel z Zaolzia

w Łodzi

Onegdaj wieczorem nadszedł do Łodzi pierwszy transport węgla z Zaolzia.

10 wagonów węgla pochodzącego z Karwiny, nadeszło pod adresem Gazowni Miejskiej w Łodzi, która węgiel koksujący zużyje do produkcji gazu świetlnego.

Należy zaznaczyć, że jakość węgla karwińskiego przewyższa węgiel dotychczas wydobywany w Polsce.

Nocne dyżury aptek

Nocy dzisiejszej dyżurują apteki: H. Duszkiewiczowa, Zgierska 87, J. Hartman, Brzezińska 24, W. Rowińska, Plac Wolności 2, A. Perelman i S-ka, Cegielniana 32, W. Danielecki, Piotrkowska 127, F. Wójcik, Napiórkowskiego 27, K. Kempfi, Karolewska 48.

OGŁOSZENIE

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg nieograniczony na wywózkę śniegu i lodu z posesji miejskich i placów publicznych w okresie zimy 1938/39 roku.

Ogólne warunki przetargu są do przejrzenia w biurze Wydziału Gospodarczego, ul. Zawadzka 11, front III piętro, pokój 59, gdzie można zasięgnąć bliższych informacyj oraz otrzymać wzór oferty.

Oferty składać należy do skrzynki nr. 2 w wyżej wymienionym Wydziale do godz. 13 dnia 14 listopada 1938 roku w nieprzejrzystej i zalakowanej kopercie, nie uwidaczniając na niej firmy.

Otwarcie ofert nastąpi w Wydziale Gospodarczym o godz. 13 dnia 14 listopada 1938 roku.

Łódź, dnia 4 listopada 1938 roku.

Zarząd Miejski w Łodzi.

„Nie sposób praktycznie uczestniczyć w wyborach, jeżeli są zamknięte drzwi dla kandydatur samodzielnych ruchu socjalistycznego i ruchu ludowego“.

(Tak brzmią uchwały P. P. S., Stronnictwa Ludowego i Klasowych Związków Zawodowych).

Paderewskiego nie chwal gry
W obecności endeka,
Gdyż ten, choć muzykalny człek,
Pieni się i wścieka.
Bo mistrz Ignacy—w tym rzecz ta,
Endekom na nerwach gra...

Z teatrów

TEATR POLSKI

Dziś w sobotę o godz. 4-ej po poł. przedstawienie szkolne: „Pan Jowialski“.

Dziś w sobotę o godz. 8.30 wiecz. a w niedzielę dwukrotnie: o godz. 4-ej po poł. i o 8.30 wiecz. komedia B. Shawa „Major Barbara“.

TEATRY: POPULARNY I W SALI GEYERA

Dziś w sobotę o godz. 8.15 wiecz. a w niedzielę o godz. 4-ej po poł. i 8.15 wiecz. komedio-opera Kamińskiego „Skalmierzanki“.

W teatrze w sali Geyera ujrzymy w niedzielę o godz. 4.30 po poł. i o 8-ej wiecz. Al. Fredry „Pan Jowialski.“

TEATR „KOT W BUTACH“
(Al. Kościuszki 57).

Dziś w sobotę i jutro — w niedzielę o godz. 4,15 po poł. grana będzie piękna bajka M. Kownackiej „O Żaczku-Szkolaczku i o Sowizdrzale, co jeden kochał szkołę, a ten drugi wcale“. Przedstawienie „Żaczka-Szkolaczka“ dzięki interesującej fabule, pięknym dekoracjom i melodyjnej muzyce są źródłem wielu pięknych wrażeń dla dzieci i przyjmowane są przez małych widzów z zachwytem. Bilety od 25 gr. do 2,20 w kasie teatru (Al. Kościuszki 57).

Pod ostrym kątem

O fołskfroncie, Blumie i wariatach

Zaczęło to się tak. „Orędownik“ trzęsąc portkami przed widmem „fołsfrontu“ które ukazało się przerażonym oczom jego redaktorów (strach ma wielkie oczy) — zamieścił artykuł p. t. „Marzenie ściętej głowy“. W utworze tym wybitny dziennikarz, a wybitniejszy jeszcze historyk dowodził, że polscy robotnicy we Francji za czasów Rządu Ludowego znosili straszliwe szykany, że wydalano ich z Francji i t. d. i t. d. Wynika z tego rodacy, że nie wolno dopuścić do zwycięstwa socjalistów w wyborach do łódzkiej Rady Miejskiej, bo gdyby ta straszliwa ewentualność stała się rzeczywistocią — to łódzki „fołksfront“ będzie gnębił polskich robotników. Jasne chyba?

Odpowiedzieliśmy wybitnemu historykowi, że właśnie za rządów prawicowych Lavala wydalono tysiące polskich robotników z Francji. Pamiętamy jeszcze ogromne pociągi przepełnione uchodźcami, których bez pardonu wyrzucił pan Laval, tak miły sercu naszych endeków.

Dopiero gdy do władzy doszedł rząd Bluma, sytuacja Polaków we Francji zmieniła się radykalnie na lepsze. Nakazy wysłania zostały wstrzymane i położenie prawne robotników polskich unormowane. Warunki pracy i płacy zostały znacznie polepszone, a robotnicy rolni, którzy do tego czasu byli bezwzględnie wyzyskiwani, uzyskali korzystną umowę zbiorową. Okres Rządu Ludowego we Francji był okresem rozwoju i rozkwitu emigracji polskiej we Francji, co stwierdzić była zmuszona nawet prawicowa prasa emigracyjna.

Od czego jednak mają głowy dziennikarze z „Orędownika“? Przypomnieli sobie bolesną sprawę wysłania z Francji do Polski kilkuset Polaków chorych umysłowo i znów popełnili wielki artykuł przeciwko socjalistom i „Łodzianinowi“.

Chcemy w sprawie transportów obłąkanych dodać kilka słów. Sam „Orędownik“ stwierdza, że pierwszy transport opuścił Francję 5-ego kwietnia r. b., t. j. w dniu upadku rządu Bluma, dalsze zaś transporty wysłane zostały w końcu kwietnia, a więc w okresie rządów p. Daladiera.

Jeśli chodzi o problem utrzymywania nieuleczalnie chorych umysłowo, jest to sprawa b. skomplikowana. Znane są wypadki, że zakłady dla obłąkanych, gdy gminy i zarządy miast odmawiały funduszów, wypuszczały pensjonariuszy na miasto. Kilka lat temu ulice Lwowa roiły się wprost od tych nieszczęśliwych.

Również Ubezpieczalnia Społeczna w Łodzi, jak to wynika z ostatniej polemiki, toczonej na łamach „Łodzianina“, odmawia utrzymywania nieuleczalnie chorych umysłowo.

Jest to więc, jak widzimy, problem dość skomplikowany i wulgarne i demagogiczne ataki „Orędownika“ mają na celu jedynie sianie zamętu w głowach czytelników.

Nie stajemy bynajmniej w obronie rządu Daladiera, który wysyłał transporty nieszczęśliwych chorych. Przeciwnie. Potępiamy ostro to nieludzkie zarządzenie.

Przede wszystkim dlatego, że kilku wariatów urwało się podstępnie z transportu. Dostali się oni do redakcji „Orędownika“ i obecnie gryzmolą artykuły przeciwko „fołsfrontowi“, socjalistom i „Łodzianinowi“.

Fogiel został wypuszczony na wolność

Wielkie poruszenie wśród mas robotniczych

Jak podaliśmy w numerze wczorajszym, w związku z aferą ujawnioną w Inspekcji Pracy w Łodzi i śledztwem, które zatacza coraz szersze kręgi, aresztowany został onegdaj Leon Fogiel, syn dzierżawcy Schloesserowskiej Manufaktury w Ozorkowie. Leon Fogiel bawił przez dłuższy czas zagranicą. Po powrocie do kraju został natychmiast zatrzymany i przesłuchany przez prokuratora. Władze przetrzymały Fogla 24 godziny w areszcie, poczym został on wypuszczony na wolność. Dochodzenie toczy się w dalszym ciągu.

Afera w Inspektoracie Pracy budzi wśród sfer robotniczych Łodzi ogromne poruszenie i zaniepokojenie. Byłoby bardzo pożądane, ażeby śledztwo potoczyło się szybciej i wyniki zostały podane do wiadomości ogółu. Wpłynęłoby to na uspokojenie opinii publicznej, którą niesłychana ta afera poruszyła do głębi.

Godlewski kupił spodnie za 17 złotych

i twierdzi że kupiec go oszukał

Charakterystyczną sprawę rozpatrywał w dniu wczorajszym sąd grodzki w Łodzi.

Niejaki Władysław Godlewski, członek Stronnictwa Narodowego przybył w dniu 17 czerwca r. b. do sklepu Jakuba Dąba przy ulicy Nowomiejskiej 10 w celu kupna spodni.

Po dłuższym targu Godlewski kupił parę spodni za 17 złotych, lecz kiedy wrócił do domu, stwierdził, że właściciel sklepu konfekcyjnego miał mu rzekomo zamienić spodnie na... gorsze.

O powyższym złożył on zameldowanie w policji, która postawiła Dąba w stan oskarżenia.

Na wczorajszej rozprawie Dąb do winy się nie przyznał, twierdząc, że nie zamienił spodni na inne.

Rzekomo poszkodowany Godlewski usiłował natomiast dowieść, że Dąb dopuścił się oszustwa.

Wobec tego, że Godlewski nie umiał poprzeć swoich przypuszczeń żadnymi dowodami, sąd uniewinnił Dąba od zarzutu oszustwa.

Radio łódzkie

SOBOTA, 5 listopada.

5.35 Muzyka poranna (płyty). 6.35 Gimnastyka. 6.50 Muzyka (płyty). 7.00 Dziennik poranny. 7.15 Muzyka (płyty). 8.00 Audycja dla szkół. 11.00 Aud. dla szkół: „Śpiewajmy piosenki“—prowadzi prof. Bronisław Rutkowski. 11.25 Muzyka (płyty). 11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Audycja południowa. 14.00 Muzyka obiadowa. 14.50 Łódzkie wiadomości giełdowe i odczytanie programu. 15.00 Teatr Wyobraźni dla dzieci: „Tomcio Paluch w krainie wiatraków“ — słuchowisko Stanisława Mioduszewskiego (z Torunia). 15.30 Muzyka obiadowa w wykonaniu Orkiestry Rozgłośni Wileńskiej pod dyr. Władysława Szczepańskiego (z Wilna). 16.00 Dziennik popołudniowy. 16.05 Wiadomości gospodarcze. 16.20 Kronika literacka — w opracowaniu Jana Emila Skiwskiego. 16.35 Z zapomnianych naszych pieśni. 18.00 O muzyce i muzykach: „W stulecie urodzin twórcy „Carmen“, reportaż płytowy w opracowaniu Bolesława Busiakiewicza. 18.25 Wiadomości sportowe lokalne. 18.30 Audycja dla Polaków zagranicą. 19.15 „Pociąg w nieznane“ — koncert rozrywkowy. Wykonawcy Orkiestra Rozgłośni Katowickiej pod dyr. Jarosława Leszczyńskiego. Katowicki Chór Rewellersów — piosenki. Artur Sadowski—saksofon, Adam Bryzek — akompaniament (z Katowic). 20.35 Audycje informacyjne: Dziennik wieczorny, Wiadomości meteorologiczne. Wiadomości sportowe. Nasz program na jutro. 21.00 „Wieczna tesknota“ — operetka w 5-ciu obrazach Franza Grothego, Radiofonizacja i reżyseria Janusza Warneckiego. Wykonawcy: Mała Ork. i chór P. R. pod dyr. Zdzisława Górzyńskiego. Janina Brochwiczówna, Maria Kaupe, Stefan Witas, Feliks Szczepański i inni. W przerwie: „Redaktor ulic“ — monolog Konst. Ildefonsa Gałczyńskiego w wyk. autora. 22.55 Wiadomości bieżace. 23.00 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego. Komunikat meteorologiczny.

Rejestracja rocznika 1918

Dziś w sobotę, dnia 5 b. m. winni się stawić do powtórnej rejestracji w wydziale wojskowym Zarządu m. Łodzi przy Al. Kościuszki 19 mężczyźni rocznika 1918 zamieszkali na terenie 5 komisariatu P. P. o nazwiskach na litery: H, Ch, I oraz za mieszkali na terenie 13 komisariatu P. P. o nazwiskach na litery: A, B, C, D, E, F, G, H, Ch.

Zgłaszający się do powtórnej rejestracji winni posiadać dowód osobisty, zaświadczenie o pierwszej rejestracji, świadectwo szkolne i zawodowe.

MASÓWKI PRZEDWYBORCZE zwołane przez Polską Partię Socjalistyczną na dzień dzisiejszy ZOSTAŁY ZAKAZANE przez Łódzkie Starostwo Grodzkie.

Wobec tego zakazu masówki przedwyborcze odwołujemy, natomiast na dzień dzisiejszy zwołujemy ogólne zebrania członków Partii w lokalach wszystkich dzielnic P.P.S. dla omówienia spraw organizacyjnych.

EGZEKUTYWA Ł.O.K.R.P.P.S.

W dwudziestą rocznicę powstania Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie pod przewodnictwem Ignacego Daszyńskiego, odbędzie się w poniedziałek dni a 7 listopada 1938 r. o godz. 6 w. w sali Filharmonii

WIELKA AKADEMIA

zorganizowana przez Łódzki Komitet Polski Pracującej obchodu 20-lecia Niepodległości.
Na program Akademii złożą się: przemówienia przedstawicieli P. P. S., Klasowych Zw. Zawodowych i bratnich organizacyj, a w części artystycznej wystąpią: Scena Robotnicza i chór T. U. R. oraz orkiestra Dzielnicy „Bałuty“ P. P. S.

34)

„Wizerunek człowieka w r. 1906 w Polsce poczciwego“

PAMIĘTNIK ś. p. WIESŁAWA WRONY
przemysłowca, kupca, obywatela i wyborcy

Krwią zgorzały mu uszy, lice
I oczy błysnęły jak gwiazdy.
Zamilkł śród ciszy.
Ale jeszcze stał przez chwilę... Jeszcze czekał... Oczu nie mogli odeń oderwać.
Rósł, prężył się — nabrzmiewał sokami jak kłos letniej nocy
To była chwila — Życie, Chwila — Słowo.
Chwila — Rozkaz Boga w płonącym krzaku.
Słuchał serca...
Przemożnej pieśni cichych.
Zdumiał.
Wysoki prosty, jeszcze uniósł lekko ramiona.
Zdumiał nad wielkością swego czynu.
Że jest sam sobą — sam twórcą.
Że się spośród miliona wiarołomnych rabów stał;
nie zmarnotrawił świętego życia!
rozpuście jęków nie dał duha...
Na ustach wykwitł uśmiech mądry i twarz przeźrebił w cudny kształt harmonii — upojenia.
Wolny!
Wolny od wątpień — od brudnej męki, od zaprzaństwa, od ofiarnych płaczów — od trwogi — od Polski *tej nocy*, nocy jego śmierci.

O ty nad bogi — nad króle, nad długie karawany ludów wieków!
Z krwi i zbrodni Myśl powstała.
Ty jesteś — „kat“,
Ty twórca twórców: Adonai,
Przewieczna pierwsza Bytu tajemnica.
Ty — świat — człowiek — bóg
w jeden sennem trwaniu.
Ty zaludniłeś niebo
krwawemi duchy,
— upiory
Ty z mordu — cieczy — kochania — juchy
Świat dałeś obłędny — chory:
Ty — w Mniejszem — Większe,
Ty — w kropli — Wszystko
zatraciłeś, szalony!
Ty — Pra — Talassa,
Ty — krużа wszystkich kruż,
Ty — otchłań otchłani,
Ty — wzór wolności — szału — mocy,
— dzień cichy,
wonną radość życia
rozbojnej dałeś Nocy!
Ty w Narcyza idąc ślady,
szklane duszy odbicia
w przeźroczej toni:
— szatę anioła —
ukochałeś
nad To, co tworzy — co poznaje!
Ty swe szatany — katusze —
wyzwoliłeś z pod czoła,
zakląłeś w ludzie
i dałeś im lice,
dałeś im miecze,
dałeś im siebie: Duszę!
i padłeś w proch przed Cieniem!
Cha — cha...
Ty, ognisko, w proch padłeś przed małem zarzewiem!
i nakazałeś płakać groby myśli,
i wydzierać oczy żywym,
i czcić w świątyniach
kał męki — litość i tyranów!
i boga bogów:
wielkie „Nie wiem“.
O kłamny — kłamny arysto!
O biedny szatanie!
Świt twój był mordem,
mordem była — Noc
i mordem — zmartwychwstanie!
Bo zaczem w starej puszczy
stanął Sfinks
i assyryjskie płazy lotne,
— Ty byłeś — Ty, sckrzydlaty bogu zwierzy:
i zaczem tu pod pierwszy Kościół
niewolnik zawilł bryłę,
— Kościół był w Tobie: świat!
i zaczem tu na krzyżu
oddał ducha Chrystus,
— Ty — odwieczny Jan Chrzciciel Jutra Rewolucji —
dźwigałeś krzyże Bytu,
i odkąd jesteś Człowiek,
— Myśl uczepiona bladych włosów gwiazdy,
wnikała w Ciszę
i wychylonymi w Noc ramiony
równikiem opłatała ziemię,
i kładła się całunkiem białym
na spalone usta śpiących,
na małej pięciostrunnej lirze
poznania i tracenia pierwowzoru
płacząc niebosiężną Akme śmierci i rozkoszy
w unicestwieniu,
w parnym Nokturnie,
w niepamięci —
Nie Ty-żeś to proroków głowy
ciskał o turnie?
Nie byłże zawdy człowiek
Piłatem, Judaszem —
z którym dzielisz celę — byt?
Kto pokutny, ślepy, pielgrzym,
serce niósł na dłoni między ślepych?
Kto za misę soczewicy, za jutra dzień niegłodny.
dał moje pierworodztwo
dumy — piękna — mocy?
Kto?
Bóg?

Odbito w drukarni „Robotnik“, Warszawa, Warecka 7.